

Հանրապետական մանկավարժահոգեբանական կենտրոն

**«Հանրակրթական դպրոցների
ուսուցիչների և ուսուցչի օգնականների
դասավանդման հմտությունների
զարգացման ապահովում» ծրագիր**

ՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔ

Դպրոց՝ «Գեղարքունիքի մարզի Դրախտիկ գյուղի
միջնակարգ դպրոց» ՊՈԱԿ

Առարկա՝ Հայոց լեզու

Թեմա՝ Ուսուցման մեթոդների կիրառումը «Հայոց լեզու»
առարկայի դասաժամերին

Վերապատրաստող, մենթոր՝
Ուսուցիչ՝

Արարատ Մովսեսյան
Հրաչունի Բրուտյան

2023
Բովանդակություն

ՋԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔ.....	1
ՆԵՐԱՃՈՒԹՅՈՒՆ.....	3
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՄԵԹՈԴՆԵՐԸ.....	5
ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՑԱՆԿ.....	23

ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

Ուսուցիչն այն մարդն է, ով դժվար բաները դարձնում է հեշտ:

Ռալֆ Էմերսոն

Միայն այն ուսուցիչն է իր գործում հմուտ, ով լավ գիտի, թե ինչ պետք է իմանան իր աշակերտները և ինչ ճանապարհով է պետք է հասնել այդ գիտելիքներին:

Վ. Ա. Սուխոմլինսկի

Մայրենին անձի ազգային ինքնությունը պահպանող կարևորագույն գործոն է: Մայրենիի ուսուցման նպատակը պետք է լինի նախապատրաստել սովորողներին լեզվական և մշակութային շփումներին, մշակույթների երկխոսությանը:

Մայրենի լեզու ուսումնասիրելու ընթացքում զարգանում են սովորողի քննադատաբար մտածելու, երեւակայություն նրսեւորելու, ինչպես նաեւ բանավոր եւ գրավոր խոսքով իր մտածումները, հույզերը ձեւակերպելու եւ վերարտադրելու կարողությունները:

Հայոց (մայրենի) լեզուն ուսումնական բոլոր ոլորտներից գիտելիք ձեռք բերելու միջոց է:

Կրթական համակարգի բարեփոխումների և արդիականացման մեր ժամանակներում առանձնապես կարևորվում է մայրենի լեզվի ուսուցման մակարդակի և որակի բարձրացումը:

Մեր ժամանակներում ՏՐՏ-ները մոտք են գործում մարդու կենսագործունեության բոլոր, այդ թվում նաև դպրոցական

ուրրտ: Տեղեկատվական տեխնոլոգիաների օգտագործումը հայոց լեզվի դասերին նպաստում է ուսուցման արդյունավետությանը, մեծացնում է սովորողների անհատական լեզվական կարողությունները, ճանաչողությունը, այլընտրանքային և փոխկապակցված մեթոդների կիրառման հնարավորությունները:

Մեր շրջապատում ամեն ինչ փոխվում է և զարգանում է անընդմեջ: Ուստի խրախուսելի է նաև նոր մեթոդներով աշխատելը: Մշակելով դասերը նոր, ինտերակտիվ մեթոդներով՝ կարճագանքենք ժամանակի պահանջներին: Աշակերտները շատ են սիրում նորություններ, շատ արագ ոգևորվում են, և դա կնպաստի կրթական մակարդակի և որակի բարձրացմանը: Իզուր չէ ասված՝ «Տվեք երեխային հետաքրքրասիրություն: Գիտելիքը նա կգտնի ինքը»:

Դասավանդման մեթոդը ներառում է ուսուցչի կողմից օգտագործվող սկզբունքները և մեթոդները՝ խթանելու աշակերտների ուսուցման գործընթացը: Հայոց լեզվի դասավանդման հետ կապված ուսումնադաստիարակչական աշխատանքի կատարելագործման կարևոր նախադրյալ է յուրաքանչյուր ուսուցչի կողմից ուսուցման նպատակների գիտակցումը, ուսուցման համակարգին նոր մեթոդական համալիրների բովանդակությանը տիրապետելը, արդյունավետ մեթոդական հնարքների իմացությունը ,դասի և դասանյութի բոլոր բաղադրիչների, ինչպես նաև ուսումնադաստիարակչական և զարգացնող հնարավորությունների նպատակասլաց օգտագործումը:

ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՄԵԹՈԴՆԵՐԸ

Կրթության նպատակներն իրականացնելու, արդյունավետ ուսուցում կազմակերպելու համար կարելու է նշանակություն ունի ուսուցման մեթոդների ընտրությունը: Այդ ընտրությունը պայմանավորված է մի շարք գործոններով, որոնց մեջ էական նշանակություն է ստանում ժամանակակից մեթոդների կիրառության համար անհրաժեշտ պայմանների ստեղծումը:

Ուսուցման մեթոդներն այսօր երկու խումբ են կազմում՝ ավանդական և ժամանակակից մեթոդներ: Ավանդական են համարվում բացատրական, զննական այն մեթոդները, որոնց հիմքում ընկած է պատրաստի տեղեկատվության՝ գիտելիքի պարզ փոխանցումը սովորողին և վերջինիս կողմից դրա պարզ վերարտադրումը: Ժամանակակից մեթոդների հիմքում ընկած է սովորողի ինքնուրույն ուսումնական գործունեությունը, գիտելիքների ձեռքբերման գործընթացում նրա անմիջական, ակտիվ մասնակցությունը: Ուսուցման ընթացքում ակտիվ միջավայր ապահովող մեթոդներն ընդունված է անվանել փոխներգործուն կամ ինտերակտիվ մեթոդներ:

Չայտնի է , որ արդյունավետ դասապրոցես կազմակերպելու և իրականացնելու համար ուսուցչին անհրաժեշտ է բազմազան մեթոդների իմացություն և համապատասխան մեթոդի ճիշտ ընտրություն կատարելու կարողություն՝ ելնելով ուսուցման նպատակից, խնդիրներից, ակնկալվող արդյունքից և այլ կարևոր գործոններից: Որպեսզի

ուսուցման կազմակերպման տարբեր եղանակներն արդյունավետ լինեն, ուսուցիչը պետք է տեղյակ լինի ոչ միայն այն մասին, թե ինչպիսի առավելություններ է տալիս դրանց կիրառումը, այլ նաև պետք է կարողանա կարգավորել այն խնդիրները, որոնք կարող են ծագել դասավանդման գործընթացում:

«Ուսուցման մեթոդ» հասկացությունն իր մեջ ներառում է երեք խնդիր՝ ինչ սովորեցնել /կրթության բովանդակություն/, ինչի համար սովորեցնել /կրթության նպատակներ/ և ինչպես սովորեցնել /ուսուցման մեթոդիկա/: Կրթության բովանդակությունը մատուցելու և կրթության նպատակներն իրականացնելու համար անհրաժեշտ են որոշակի մեթոդներ, հնարներ, ձևեր, եղանակներ: Հանդիսանալով ուսուցման միջուկը՝ մեթոդը իրար է կապում ուսուցման նախապես պլանավորած նպատակը և վերջնական արդյունքը: Կան մի շարք գործոններ, որոնք ազդում են մեթոդների ընտրության վրա: Դրանք են՝

- ուսուցման նպատակները և խնդիրները, բովանդակությունը
- ուսումնական նյութի քանակը և բարդությունը 6 .սովորողների պատրաստվածության մակարդակը
- ուսումնական ժամաքանակը
- սովորողների տարիքային և անհատական առանձնահատկությունները
- ուսուցման կազմակերպման պայմանները
- ուսուցիչ-աշակերտ հարաբերությունները
- ուսուցչի պատրաստվածության մակարդակը: Ուսուցչի ընտրությանն առաջարկվող մեթոդները ուղղված են համագործակցային լեզվուսուցման խնդիրներն իրականացնելուն: Ստորև ներկայացված են մեթոդների շտեմարանի մի մասը միայն:

1. Կանխատեսման ուղեցույց
2. Մտագրոհ
3. Շրջագայություն պատկերասրահում
4. Փոխներգործուն նշանների համակարգ
5. Յնգյակ մեթոդ
6. Դերախաղ
7. ԳՈԻՄ /Գիտեմ – Ուզում եմ սովորել – Սովորել եմ
8. Երկխոսություն
9. Մտածի՛ր – զույգ կազմի՛ր – հաղորդի՛ր
10. Կարճ դասախոսություն
11. Պրիզմա
12. T-աձև աղյուսակ
13. Վենի-դիագրամ
14. Վարդ, փուշ, բողբոջ
15. Տասը տարի անց
16. Ես-դու-մենք
17. Երեք բանալի եւ մեկ կողպեք

Ներկայացնենք ուսուցման գործընթացի կազմակերպման մի շարք տեսակներ:

1. Ինքնուրույն աշխատանք Այս աշխատանքի արդյունքում աշակերտները ձեռք կբերեն ինքնուրույն աշխատելու կարողություններ: Այն կարելի է հանձնարարել անհատին, զույգին կամ խմբին: Տրվող առաջադրանքները չեն տարբերվում միմյանցից, բոլորը միևնույն առաջադրանքն են կատարում: Առաջադրանքն ընտրելիս հաշվի չեն առնվում աշակերտների անհատական առանձնահատկությունների ու կարողությունների տարբերությունները:
2. Չույգերով աշխատանք Չույգերով աշխատանքի ընթացքում նույն ընդունակություններով երկու

աշակերտ կատարում են միմյանց հետ
համագործակցելով: Միասին սովորող զույգերի
աշակերտներից մեկն իր ընդունակություններով
զիջում է մյուսին: Ավելի բարձր ընդունակություններով
աշակերտը կատարում է «ուսուցչի» դերը: Չույգերը
կարող են ձևավորվել մշտապես կամ
ժամանակավորապես: Աշխատանքի այս ձևը կարելի է
կիրառել հայոց լեզվի դասաժամերին՝ որևէ տեքստ
կամ տեղեկատվական աղբյուր ուսումնասիրելիս:

3. Անհատական աշխատանք Յուրաքանչյուր աշակերտ
ունի տարբեր ընդունակություններ և սովորելու
անհատական ոճ: Այս փաստը պետք է հաշվի առնել
բարձր կամ թույլ ընդունակություններով
աշակերտների հետ աշխատելիս: Աշակերտի
անհատական ընդունակությունները զարգացնելու
համար կազմված ծրագիրը կոչվում է
ԱՌԻՊ/անհատական ուսումնական պլան/:
Անհատական աշխատանքը կարելի է կիրառել
շերտավոր ուսուցման ժամանակ, երբ ուսուցիչը
ժամանակ է հատկացնում թույլ առաջադիմություն
ունեցող աշակերտներին, իսկ լավ սովորողներին
հանձնարարում է ինքնուրույն աշխատանք, որը նշված
է ԱՌԻՊ-ում՝ վերցրված այլ դասագրքից:

4. Համագործակցային ուսուցում 8 Համագործակցային
ուսուցումը մի տեխնոլոգիա է, որի միջոցով գերազանց
հաղորդակցություն է ձևավորվում սովորողների միջև և
ստեղծվում է ակտիվ թիմային աշխատանք:
Համագործակցային ուսուցումը կատարվում է փոքր
խմբերով, որտեղ տարբեր մակարդակի աշակերտներ
են մասնակցում: Մենք գիտենք, որ թիմային
աշխատանքն ունի դրական ազդեցություն սովորելու
ժամանակ, քանի որ այն ստեղծում է մի միջավայր,
որտեղ սովորողները սովորեցնում և բացատրում են

միմյանց անհասկանալի երևույթները, հասկացությունները և այլն: Այն ամրապնդում է նոր տեղեկատվությունը կամ գիտելիքը և խրախուսում է աշակերտներին արժևորել թիմային աշխատանքը և հասնել առավել բարձր արդյունքների՝ ձևավորելով այնպիսի հմտություններ, որոնք կարևոր են հետագա մասնագիտական գործունեության համար: Նրանք դառնում են ավելի պատասխանատու, վերահսկում են ժամանակը, ավելի արդյունավետ են պլանավորում հետագա աշխատանքները: Թիմային աշխատանքի շնորհիվ աշակերտները զարգացնում են միմյանց հետ շփվելու և հաղորդակցվելու կարողությունները մայրենիի դասի ընթացքում: Ուսուցչը պետք է խրախուսի խմբի բոլոր անդամների ակտիվ մասնակցությունը, օժանդակի սովորողներին անհրաժեշտության դեպքում: Թիմային աշխատանքը, որը համագործակցային ուսուցման հիմնական ձևն է, օգնում է յուրացնել համեմատաբար բարդ լեզվական նյութեր՝ օրինակ՝ «Ուրիշի ուղղակի և անուղղակի խոսք», «Գոյականական անդամի լրացումներ», «Բայական անդամի լրացումներ» և այլ թեմաներ :

5. Ուսումնական խաղեր ճատ ուսուցիչներ թեմաները սովորեցնում են խաղերի միջոցով՝ հատկապես տարրական դասարաններում: Խաղերի միջոցով սովորողները ըմբռնում են նյութը, նույնիսկ առանց գիտակցելու: Խաղերը պետք է լինեն մատչելի, տարիքին և գիտելիքին համապատասխան: Նոր նյութի յուրացումը հեշտացնող խաղային վարժությունները, խաղերը, ինչպես նաև հետաքրքրաշարժ վարժություններն օգտագործվում են աշակերտներին խրախուսելու, գիտելիքները գործնականում կիրառելու նպատակով: Օրինակ՝

1. Գրատախտակին գրվում են աշխարհագրական անուններ, որոնց վերջնատառը պետք է լինի նոր բառի սկզբնատառը:
2. Գրատախտակին գրվում են բառեր: Աշակերտները պետք է գրեն այդ բառերի տառերով նոր բառեր: Չաղթում է այն խումբը, ով գրում է ավելի շատ բառեր:

6. Դերախաղը՝ որպես ուսուցման ձև Ստեղծագործական դերախաղը գիտելիքը կամ ընթերցածը անձնավորելու փորձ է: Դերախաղն արդյունավետ ձև է, որը խրախուսում է աշակերտներին ստանձնել դերեր՝ իրենց սովորած տարբեր խոսքի մասերին պատկանող բառերը կիրառել խոսքում: Չամաձայն ավանդական տեսակետի՝ դերախաղը պետք է անցկացնել միայն նյութն ավարտելուց հետո:

7. Ֆիլմեր և տեսանյութեր Ֆիլմերն ու տեսանյութերը նույնպես նպատակահարմար են դասի ընթացքում կիրառելու համար: Վերջիններս զարգացնում են լսել-հասկանալու կարողությունները և հարստացնում են բառապաշարը:

8. Սահիկաշարերի (slides) օգտագործումը Շատ ուսուցիչներ օգտագործում են սահիկաշարեր դասապրոցեսի ժամանակ: Այն նախապես պետք է կառուցված լինի դասի թեմային համահունչ: Դա ավելի հարմար է, քան անընդհատ գրատախտակին գրելը: Այն պետք է հնարավորինս պարզ և մատչելի պատրաստել: Յուրաքանչյուր սահիկաշար պետք է ունենա սկիզբ, միջնամաս և ավարտ, տևի 5-7 րոպե: Օրինակ՝ կարելի է պատրաստել սահիկաշար՝ «Գոյական անուն», «Բարդ ստորադասական նախադասություն» և այլ վերնագրերով: Ուսուցիչը ցույց կտա այն՝ մեկնաբանելով:

9. Գծապատկերների, աղյուսակների կիրառում Աղյուսակների շնորհիվ շատ սովորողներ կարողանում են հեշտությամբ ըմբռնել նյութը՝ առանց մանրակրկիտ

բացատրության: Գծագիրներն օգտագործվում են որպես վիզուալ ուսուցման ձևեր, որոնք փոխկապակցված են մի շարք թվերի և միավորների հետ: Առավել տարածված է Վենի Դիագրամը: Վենի Դիագրամն արդյունավետ միջոց է նկարագրելու, համեմատելու և խմբավորելու տարբեր 10 երևույթներ՝ ըստ իրենց բնորոշ գծերի: Կարելի է նկարագրել տարբեր առարկաներ, մարդկանց, պատմական իրադարձություններ, գաղափարներ կամ ֆիզիկական հատկանիշներ: Հարմար է քերականական կանոնների, պատմության ժամանակագրման համար, որի միջոցով ավելի լավ է տպավորվում նյութը, օրինակ՝ ցուցադրել հայերեն, ռուսերեն, գերմաներեն լեզուների ժամանակաձևերի տարբերություններն ու ընդհանրությունները:

10. Խաչբառների լուծումը

Խաչբառերի լուծումը պահանջում է մի շարք կարևոր հմտություններ և իհարկե՝ գիտելիք, որոնք են բառիմաստի իմացություն, ուղղագրություն և այլն: Սովորողը նախ պետք է հասկանա տերմինները, ապա հասկանա պահանջը: Այն համարվում է ակտիվ ուսուցման ձև և աշակերտներին ներգրավում է դասապրոցեսի մեջ՝ զարգացնելով նրանց ակտիվ բառապաշարը: Օրինակ՝ հայոց լեզվի դասաժամին հոմանիշներ, հականիշներ սովորելիս ուսուցիչը կազմում է խաչբառ՝ տրված նոր բառացանկով: 11. Ցուցահանդես դասարանում Շրջագայությունը դասարանում և ցուցահանդեսի դիտումը հարստացնում է աշակերտների մտահորիզոնը, նպաստում է թեմայի լավ յուրացմանը: Սա գործնական աշխատանքի համար լավ և արդյունավետ միջոց է: Արդյունքում ստացվում է թեմային համապատասխան պաստառ կամ բացիկ: Սովորողները կարող են խմբավորվել ըստ թեմաների, որպեսզի իրենք նյութեր հայթայթեն տվյալ

թեմաների շուրջ համացանցից կամ այլ աղբյուրներից: Երբ աշխատանքը պատրաստ է, յուրաքանչյուր թեմա ներկայացնելու համար ընտրվում են աշակերտներ: Օրինակ՝ 8-րդ դասարանում կազմակերպվում է ցուցահանդես, որի ժամանակ աշակերտներից յուրաքանչյուրը պետք է ներկայացնի իր պաստառը՝ որևէ խոսքի մասի վերաբերյալ: Յուրաքանչյուր աշակերտի տրվում է 2-3 րոպե ներկայացնելու համար: Ցուցահանդեսը լինում է դասարանում, պաստառները փակցվում են պատերին: Ուսուցիչը լավագույն երեք աշակերտներին խրախուսելու համար պատվոգրեր կամ այլ խրախուսական մրցանակներ է հանձնում:

Արդի գլոբալացման և միջազգային ինտեգրման պայմաններում հայոց լեզվի 11 ուսուցումն առավել քան երբևէ պահանջում է սովորողների մոտ ձևավորել և զարգացնել հաղորդակցական կարողություններ: Սա նշանակում է ,որ սովորողի համար անհրաժեշտ է ստեղծել միջավայր , որը կխթանի նրա մտածողությունը և կառաջացնի հաղորդակցվելու անհրաժեշտություն: Այս համատեքստում դիտազննական պարագաները ուղղակի անփոխարինելի են: Դրանց ընդգրկումը հայոց լեզվի ուսուցման ընթացքում օգնում է ուսուցչին դասաժամը ծառայեցնել իր բուն նպատակին: Դիտազննական պարագաներից ամենատարածվածները նկարներն ու քարտերն են: Դասերի ընթացքում պետք է մեծ ուշադրություն դարձնել նաև հետևյալ մեթոդներին՝

- Կրկնության մեթոդ

Սովորողը կրկնության միջոցով սովորում է հաճախ օգտագործվող բառերն ու արտահայտությունները և դրանք անմիջապես օգտագործում պրակտիկայում: Այստեղ բանավոր խոսքն իշխում է գրավոր խոսքի վրա և առավելագույնս ուշադրություն է դարձվում

սխալների վրա, որոնք կարող են թույլ տրվել բանավոր խոսքի ընթացքում:

- Կարդալու եւ պատմելու մեթոդ

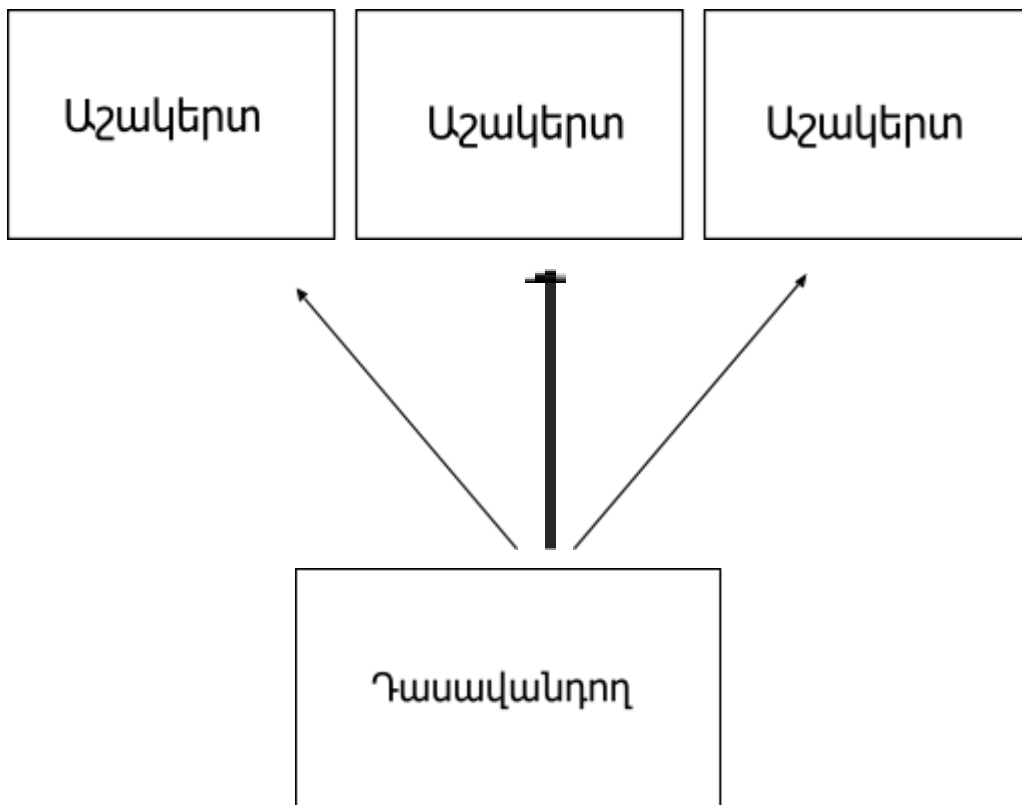
Չամարվում է ֆիզիկական արձագանքման մեթոդի ենթաճյուղ: Դասավանդողը հարուստ բառապաշարով փոքրիկ պատմություններ է պատմում սովորողներին, հետո էլ հարցեր տալիս պատմության վերաբերյալ: Վերջիններս պետք է պատասխանեն հարցերին՝ օգտագործելով նյութի բառերը:

- Դոգմա մեթոդ

Այս մեթոդը հրաժարվում է լեզվի ուսուցման ընթացքում որևէ դասագիրք օգտագործելուց՝ շեշտադրելով դասավանդող- սովորող շփումը: Ուսուցողական նյութերը , որոնցից պետք է օգտվի սովորողը , հենց իր կողմից ստեղծված պետք է լինեն: Ուսուցման պրակտիկայում գոյություն ունեն և այլ մոտեցումներ՝ դասակարգելու ուսուցման մեթոդները, որոնք հիմնված են մատուցվող նյութն ընդունելու 12 գիտակցականության աստիճանի վրա՝ պասսիվ, ակտիվ, ինտերակտիվ, և այլն: Այս բաժանումները հետագա հստակեցման կարիք ունեն, քանի որ ուսուցման գործընթացը չի կարող լինել պասսիվ, ու նաև միշտ չէ, որ այն սովորողների համար իրենից հայտնագործություն է ներկայացնում:

Ուսուցման պասսիվ մեթոդ

Պասսիվ մեթոդ (սխեմա 1)

Պասսիվ մեթոդ (սխեմա 1), սովորողի և դասավանդողի փոխադարձ գործունեության ձև, որտեղ դասավանդողը գլխավոր դերակատարն է և դասի ընթացքի ղեկավարը, իսկ սովորողները պասսիվ լսողի դերում են և ենթարկվում են ուսուցչի հրահանգներին: Սովորողի և դասավանդողի կապը պասսիվ ուսուցման տարբերակում պահպանվում է հարցումների, ստուգողական աշխատանքների, թեստերի

միջոցով: Ժամանակակից մանկավարժական տեխնոլոգիաների և սովորողի կողմից ուսումնական նյութի յուրացման տեսանկյունից՝ ուսուցման պասսիվ մեթոդը համարվում է ամենից անարդյունավետը, սակայն, չնայած դրան, այն ունի մի շարք առավելություններ: Այն ուսուցչից պահանջում է թեթև նախապատրաստական աշխատանք դասին և տալիս է համեմատաբար մեծ ծավալով ուսումնական նյութի մատուցման հնարավորություն դասի սահմանափակ ժամանակահատվածում: Հաշվի առնելով այս առավելությունները՝ շատ դասավանդողներ պասսիվ մեթոդը նախընտրում են այլ մեթոդներից: Դասախոսությունը պասսիվ ուսուցման ամենից տարածված ձևն է: Այս մեթոդը լայն տարածում ունի բուհերում, որտեղ սովորում են չափահաս, լիարժեք ձևավորված անհատներ, որոնք տվյալ առարկան խորությամբ ուսումնասիրելու հստակ նպատակ ունեն:

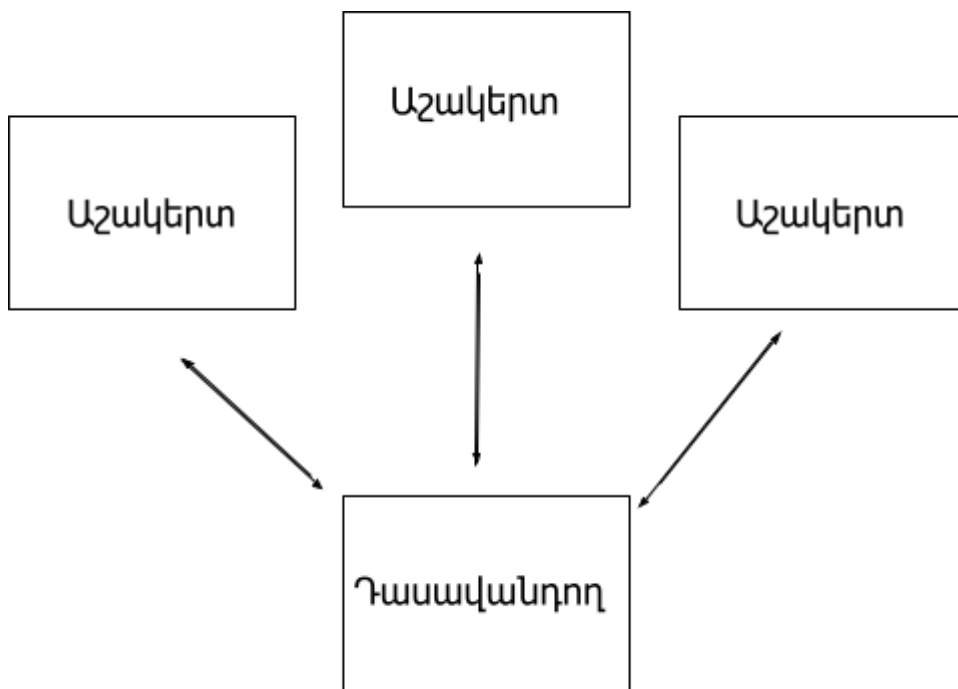
Ակտիվ մեթոդ

Ուսուցման ակտիվ մեթոդ:

Ակտիվ մեթոդ սովորողի և դասավանդողի փոխադարձ գործունեության ձև, որտեղ դասավանդողը և սովորողը փոխազդում են միմյանց վրա կրթական գործունեության ընթացքում, և սովորողներն այստեղ ոչ թե պասսիվ ունկնդիրներ են, այլ դասի ակտիվ մասնակիցներ: Եթե պասսիվ ուսուցման դեպքում գլխավոր դերակատարը և հիմնական հրահանգավորողը դասավանդողն է, ապա այստեղ սովորողն ու դասավանդողը հավասար իրավունքների դաշտում են: Եթե պասսիվ ուսուցմանը բնորոշ է ավտորիտար ոճը, ապա ակտիվ մեթոդների

դեպքում նախապատվությունը տրվում է դեմոկրատական (ժողովրդավարական) ոճին: Շատերը հավասարության նշան են դնում ակտիվ և ինտերակտիվ մեթոդների միջև, սակայն, չնայած իրենց ընդհանրությանը, այս մեթոդներն ունեն նաև տարբերություններ: Ինտերակտիվ մեթոդները կարելի է համարել ակտիվ մեթոդների առավել ժամանակակից ձևեր:

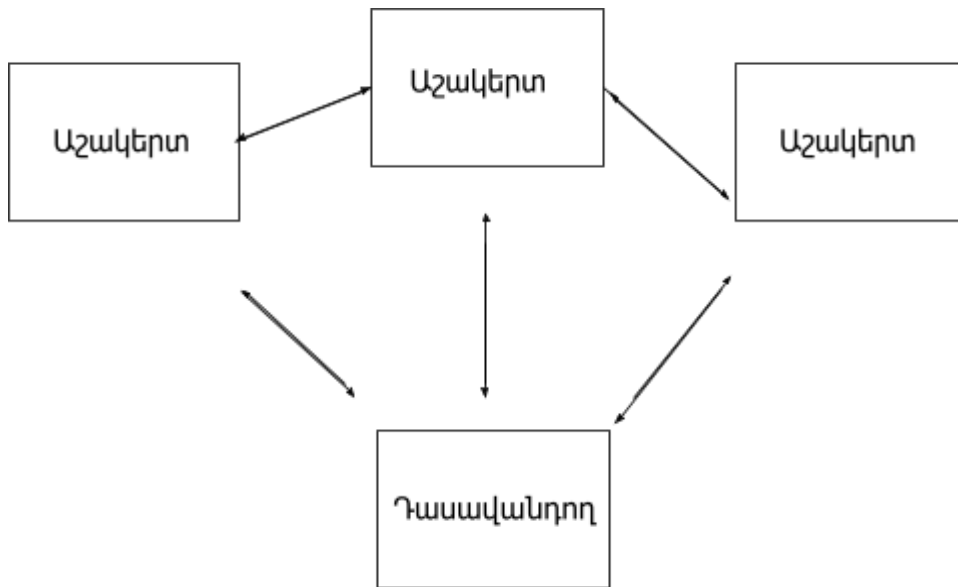
Սխեմա 2, Ակտիվ մեթոդ

Ինտերակտիվ (փոխներգործուն) մեթոդ, ինտերակտիվ, նշանակում է Դասավանդող Աշակերտ Աշակերտ Աշակերտ 14 փոխներգործել, գտնվել ինչ-որ մեկի հետ երկխոսության մեջ: Այլ կերպ ասած՝ եթե ակտիվ մեթոդների դեպքում փոխադարձաբար ակտիվ գործունեության մեջ են գտնվում սովորողները և դասավանդողը, ապա ինտերակտիվ մեթոդների դեպքում սովորողները փոխադարձաբար ակտիվ գործունեության մեջ են գտնվում նաև միմյանց հետ, և ուսուցման պրոցեսում գերակայում է սովորողների դերը: Ինտերակտիվ ուսուցման ժամանակ դասավանդողն

առաջատար դերում չէ. նրա դերը կրթական գործունեությունը դեպի դասի նպատակի իրականացում ուղղորդելն է: Դասավանդողը մշակում է նաև դաս պլանը (սովորաբար այն կազմվում է ինտերակտիվ վարժություններից և առաջադրանքներից, որոնց կատարման ընթացքում ուսանողը սովորում է նյութը): Չետևաբար, ինտերակտիվ դասերի հիմնական բաղադրիչներն են ինտերակտիվ վարժությունները և առաջադրանքները, որոնք կատարվում են սովորողների կողմից: Ինտերակտիվ վարժությունների և սովորական հանձնարարությունների տարբերությունն այն է, որ կատարելով դրանք՝ սովորողը ոչ միայն և ոչ այնքան ամրապնդում է արդեն յուրացված նյութը, որքան ուսումնասիրում, յուրացնում է նոր նյութը:

Սխեմա 3, Ինտերակտիվ մեթոդ

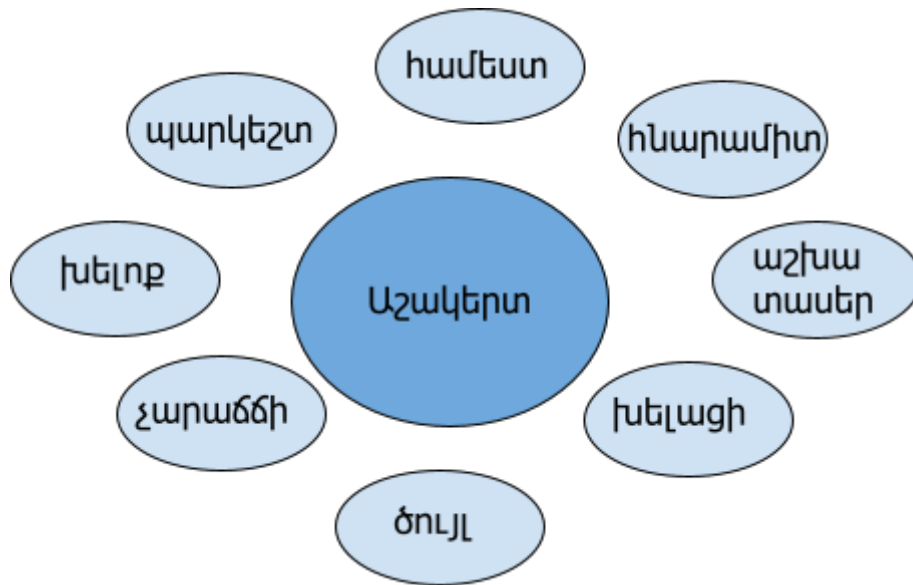
Մեթոդ ընտրելիս պետք է նախապես մտածել՝ արդյոք համապատասխանում է դասանյութին և արդյունավետ է տվյալ թեման յուրացնելու համար, թե ոչ: «Չայոց լեզու» առարկայի դասաժամերին կարելի է կիրառել այնպիսի մեթոդներ, որոնք առավելագույն արդյունք կարող են տալ տվյալ թեմայի շրջանակներում և ընդունվում են նաև աշակերտների կողմից: Բոլոր մեթոդների կիրառումը պարտադիր չէ, քանի որ որոշ մեթոդներ նույնիսկ անարդյունավետ են և համահունչ չեն «Չայոց լեզու» առարկայի դասաժամերին:

Նաև հասկանալի է, որ նույն մեթոդի շատ կիրառումը կարող է ձանձրույթ և անհետաքրքրություն առաջացնել աշակերտների մոտ:

Չայոց լեզվի դասաժամերին մեծ տեղ են հատկացվում գծապատկերներին, դրանք շատ են նաև դասագրքերում՝ մի շարք թեմաների ամփոփիչ էջերում, նաև կիրառելի են ուսուցիչների կողմից, դրանց հանձնարարման միջոցով աշակերտները ներկայացնում են թեմաները ամփոփ ձևով:

Օրինակ՝ «Ածական» թեման ուսուցանելիս ուսուցիչը առաջարկում է աշակերտներին բնութագրել որևէ առարկա

կամ երևույթ հատկանիշ ցույց տվող բառերով, դրանք գրվում են գրատախտակին:

Կարելի է նաև կիրառել T-աձև աղյուսակը <<Ածական>> թեման ուսումնասիրելիս: Օրինակ տրված ածականները տեղադրել T-աձև աղյուսակում՝ ըստ ածականի տեսակների՝ մանր, երկաթյա, փայտաշեն, բարի, գիշերային, ամանորյա, տաք, գեղեցիկ, լեռնային, չքնաղ

հարաբերական
որակական ածականներ

երկաթյա, փայտաշեն
չքնաղ, ամանորյա,

ածականներ

բարի, գեղեցիկ, մանր, տաք,
գիշերային, լեռնային

m-աձև աղյուսակով կարելի է ներկայացնել բառը, դրա հոմանիշը և հականիշը՝

բառ	հոմանիշ	հականիշ
կարծր վերջին արու թմբլիկ	պինդ ետին որձ գիրուկ	փափուկ առաջին էգ նիհար

Որպես ակտիվացնող միջոցներ՝ «Հայոց լեզու» առարկայի դասաժամերին կիրառվում են նաև կրթական առցանց գործիքները:

Learning Apps և Quiziz և այլ SՅՏ գործիքների տարբեր ձևաչափերով ստեղծվում են առաջադրանքներ գրեթե բոլոր բաժինների համար, որոնք հետաքրքրություն են առաջացնում սովորողների մոտ և կիրառվում են ոչ միայն

գիտելիքների ստուգման, այլև հենց սովորեցնելու
նպատակով: Օրինակ՝

<https://learningapps.org/display?v=pdvvrzxf22>

<https://learningapps.org/display?v=pnozper5n22>

ԵՂՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ

ՈՒՍՈՒՆԳՅԻ ԿՈՂՄԻԳ օգտագործվող սկզբունքները և մեթոդները խթանում են աշակերտերի ուսուցման գործընթացը: Յուրաքանչյուր մեթոդ ունի իրեն բնորոշ առանձնահատկությունները, որոնք իրենց հերթին հետաքրքիր են դարձնում ուսումնական գործընթացը: Աշակերտները հաճույքով են մասնակցում դասերին եւ մեծ ակտիվություն են ցուցաբերում: Մեթոդների ընտրության առաջարկները բազմաթիվ են և դրանք ընտրելիս պետք է հաշվի առնել ոչ միայն առարկայի բնույթը, այլ նաև թե ինչպես են սովորում աշակերտները: Եվ իհարկե ուսուցիչը պետք է խրախուսի ստեղծագործ միտքը: Լեզուների ուսուցման գործընթացում պետք է իրականացնել նաև երեխայի ընդհանուր զարգացումը, միջառարկայական կապերի ամրապնդումը, ճանաչողական նպատակների կիրառումը:

Անհրաժեշտ է դասերը անցկացնել աշակերտակենտրոն ուսուցման սկզբունքներով, ապահովել աշակերտների ակտիվությունը, նպաստել, որ նրանք դառնան ուսումնառության գործընթացի ակտիվ մասնակից ,կարողանան ստանձնել սեփական ուսումնառության պատասխանատվությունը, իսկ ուսուցիչը դառնա աջակից և խորհրդատու: Այս ամենին զուգահեռ անհրաժեշտ է հաշվի առնել աշակերտի հետաքրքրությունները, հակումները, անհատական առանձնահատկություններն ու մոտիվացիան:

Դասերի ընթացքում ժամանակակից մեթոդների կիրառությունը նպաստում է զարգացնելու աշակերտների մոտ 8 կարողունակությունները:

ՈՒՍՈՒՆԳՅԻ ԽՆՆՈՒՄ Է՝ յուրաքանչյուր սովորողի համար ստեղծել այնպիսի միջավայր, օգտագործել այնպիսի

մեթոդներ , որ յուրաքանչյուրին հնարավորություն տա ցուցաբերել ակտիվություն և ստեղծագործական միտք:

Դպրոցականներին սովորեցնելով կարդալ, ունկնդրել, խոսել և գրել՝ մենք հարթում ենք նրանց ճանապարհը դեպի ազգային մշակույթ, հնարավորություն ենք ընձեռում միավորելու համար ջանքերը հանուն երկրի վրա խաղաղության և կյանքի պահպանման:

«Կրթությունն ամենահզոր զենքն է , որը դու կարող ես օգտագործել աշխարհը փոխելու համար»:

ՆԵՆՍՈՆ ՄԱՆԴԵԼԱ

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՑԱՆԿ

1. Ուսուցիչների հնգօրյա վերապատրաստումների ծրագիր և նյութեր
2. Ավետիսյան Գայանե, Մայրենիի ուսուցման ժամանակակից մեթոդների արդյունավետությանը միտված հարցեր, «Մխիթար Գոշ»։ Գիտամեթոդական հոդվածներ, 1.2019
3. Սարուխանյան Ս., Դալլաքյան Ա., Դիշաղաջյան Ն., Ուսուցման ժամանակակից մեթոդներ, հնարներ, վարժություններ, Վանաձոր 2008թ